

Handläggare: Nina Ström
Telefon: 08-508 25 014

Till
Socialtjänst- och
Arbetsmarknadsnämnden

Hemlösa i Stockholm 15 april 2010

2 bilagor

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden beslutar att godkänna rapporten.
2. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
3. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna.

Gillis Hammar

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

I rapporten redogörs för den kartläggning av hemlösa i Stockholms stad som gjordes 15 april i år. Antalet hemlösa var vid mättillfället 2 982 personer. De hemlösa har minskat med 99 personer sedan räkningen 2008. Sedan 2004 fram till i år har antalet hemlösa minskat med 381 personer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid förvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor. Utrednings- och statistikkontoret (USK) har svarat för insamlandet av enkäter samt har gjort tabellbearbetningar.

Bakgrund

Dåvarande socialtjänstnämnden beslutade den 16 december 2003 att uppdra åt dåvarande socialtjänstförvaltningen att regelbundet ta fram detaljerad statistik över de hemlösa i staden. Även åren före 2003 har staden tagit fram statistik över hemlösa, bl.a. 1996 och 1999, då utförd av Forsknings- och Utvecklingsenheten (FOU). Efter beslutet i nämnden 2003 har förvaltningen gjort tre räkningar; 2004 (15 april), 2006 (30 mars) och 2008 (15 april), då i samarbete med USK.

Stadens definition av hemlöshet

- En hemlös är en person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisad till tillfälliga boendalternativ eller är uteliggare.
- Till de hemlösa räknas personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning.
- Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta (max 3 månader).

Däremot räknas inte personer som hemlösa som bor i andra hand eller bor hos någon anhörig.

Rapporten i korthet

Kartläggningen visar följande förändringar sedan 2008 års räkning:

- Antalet hemlösa har minskat med 99 personer.
- Andelen kvinnor av det totala antalet hemlösa är fortsatt 26 %. I faktiska antal har antalet hemlösa kvinnor dock minskat med 43 personer.
- Av räkningen framgår att hemlösa kvinnor generellt sett är yngre än de hemlösa männen. Situationen var liknande 2006.
- Andelen hemlösa som bor i mer långsiktiga boenden är fortsatt drygt 60 % men i år bor fler i träningslägenheter och färre bor i stöd- och omvårdnadsboenden. På behandlingshem bor ungefär lika många.
- Andelen akut hemlösa (akutboende/härbärg samt uteliggare) är fortsatt 13%. Antalet personer är också ungefär samma, dvs. cirka 400.
- Andelen unga vuxna 20-25 år är i år 11 % att jämföras med 9 % under 2008. I faktiska antal har de unga ökat med 16 personer.
- Andelen äldre hemlösa över 65 år har minskat från 5 % år 2008 till 4 % i år. I faktiska antal har de äldre blivit 18 personer färre.
- På stadsdelsförvaltningar har det skett både minskningar och ökningsar av antalet hemlösa. Störst minskningar har det varit i Rinkeby-Kista, Bromma, Norrmalm och Hägersten- Liljeholmen. Störst ökningsar har det varit i Hässelby- Vällingby, Enskede- Årsta- Vantör och Älvsjö.

- 248 personer var inte aktuella hos socialtjänsten, dvs. vid inrapporteringstillfället 15 april. Detta är en liten ökning jämfört med 2006 då det var 235 personer. Av de 248 personerna hade 133 varit aktuella någon gång under de senaste 6 månaderna.
- 57 % av de hemlösa bedömdes ha missbruksproblem.
- 31 % av de hemlösa hade en etablerad kontakt med psykiatrin. Av övriga ansågs 22 % behöva en kontakt, en kontakt de idag inte har.

Kartläggningen

Räkningen av hemlösa genomfördes under ett dygn och omfattade hemlösa från 20 år som under dygnet 15 april var registrerade för aktuella insatser inom socialtjänsten, berörda landstingsenheter, frivilligorganisation med ekonomiskt stöd från staden samt privat entreprenör på uppdrag av staden. Med ”aktuell för insats” avses hemlösa som är aktuella/registrerade som klienter/patienter/gäster vid mättillfället. Det kan även gälla hemlösa som under det aktuella dygnet tillfälligt besökte en stadsdelsförvaltning, beroendemottagning, jourmottagning eller en frivilligorganisation eller liknande. Personer som vistas i staden men är aktuella hos socialtjänsten i annan kommun räknas inte med.

Genomförandet av räkningen gick till på så sätt att berörda enheter fyllde i en enkel enkät, se bilaga 1. Enkäterna distribuerades digitalt till stadens enheter och i pappersform till externa enheter i staden. Bland de externa enheterna finns verksamheter där det kan finnas hemlösa som inte har kontakt med stadens sociala myndigheter.

Följande enheter erhöll enkäten för att medverka i räkningen av hemlösa:

Staden

Missbruks-/vuxengrupper vid samtliga stadsdelsförvaltningar
Socialpsykiatriska enheter vid samtliga stadsdelsförvaltningar
Ekonomiskt bistånd vid samtliga stadsdelsförvaltningar
Enheten för hemlösa vid Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen
Uppsökarenheten för vuxna vid Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen
Samtliga akutboenden/härbärgen (6 st) som omfattas av tak-över-huvud-garantin

Landstinget

Beroendecentrum i Stockholm
Maria Beroendecentrum AB
Hållpunkt, vårdcentralen för hemlösa
S:t Görans uppsökarteam för hemlösa

Frivilligorganisationer

Convictus Råd och Stöd
Convictus Bryggan Vantör
Convictus Bryggan Östermalm
Ny Gemenskap
Nya Stadsmissionsgården
Klaragården (Stadsmissionen)
Stadsmissionens nattjour
Frälsningsarméns Sociala center
Situation Stockholm
ALRO Stockholm
IOGT-NTO
Nobba Brass och Nubbe
Stockholms Brukarförening
LP Kontakten City
X-Cons Stockholm

Det är i stort sett lika många verksamheter som vid 2008 års räkning. Av ovanstående organisationer har ett antal inte svarat på enkäten; Stadsmissionens nattjour, S:t Görans uppsökarteam, ALRO Stockholm, IOGT-NTO, Nobba Brass och Nubbe, Stockholms Brukarförening och LP Kontakten City. De stora verksamheterna för hemlösa har dock besvarat enkäten. Socialjouren blev inte tillfrågad av den anledningen att de inte kommer i kontakt med vuxna hemlösa som inte redan är aktuella vid någon stadsdelsförvaltning eller vid enheten för hemlösa (SAF). Av samma anledning tillfrågades inte hemlöshetsjouren.

Personer som har bott på akutboende eller härbärge har fördelats till respektive stadsdelsförvaltning eller enheten för hemlösa (SAF) om de aktuella där. Detsamma gäller personer som blivit rapporterade från landstingets enheter och från frivilligorganisationer. Hemlösa som inte är aktuella på en stadsdelsförvaltning eller på Enheten för hemlösa finns i stället rapporterade i en separat tabell.

Hemlösa som är aktuella vid stadsdelsförvaltningarnas och enheten för hemlösa (SAF) lokala beroendemottagningar som drivs i samverkan med landstingets beroendevård ingår stadens redovisningar.

Metod

Undersökningen, som har genomförts i samverkan med USK, är en så kallad totalundersökning där räkningens syfte är att räkna samtliga hemlösa personer som är aktuella för någon form av insats inom stadens socialtjänst, landstingets

beroendevård, frivilligorganisation med ekonomiskt stöd från staden eller privat entreprenör på uppdrag av staden. Eventuella skillnader i resultat jämfört med föregående räkningar kan, genom att undersökningen är en totalundersökning, betraktas som faktiska skillnader och är därmed statistiskt säkerställda.

Däremot är det viktigt, att vid tolkning av resultatet, beakta de svårigheter som funnits vid genomförandet av en bortfallsanalys vid inventeringen. Det är svårt att skatta antalet hemlösa som av olika anledningar inte har räknats med vid denna inventering. Det är rimligt att anta att det förekommit fall där enskilda handläggare har missat att rapportera sina klienter. Olika tolkningar av definitionen är också möjliga och kan leda till såväl en över- som en underrapportering. Situationen har varit liknande vid stadens tidigare räkningar 2004, 2006 och 2008.

Genomförande

Den första skriftliga informationen om räkningen skickades ut vecka 12 till stadsdelsdirektörer, enhetschefer inom socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen, frivilligorganisationer, privata entreprenörer och landstingets beroendevård.

Vecka 13 sändes brev två ut med mer detaljerad information om räkningen till samtliga ansvariga inom respektive verksamhet. Slutligen skickade USK vecka 14 ut ett detaljerat informationsbrev om tillvägagångssättet för räkningen inklusive unika användarnamn och lösenord till samtliga ansvariga (kontaktpersoner) så att de kunde svara via de webbaserade enkäterna.

Till frivilligorganisationer och landstingets beroendevård distribuerades enkäten per post.

Den 17 maj avslutades insamlingen och svaren bearbetades därefter av USK. Genom klienternas unika UNO-koder¹ kontrollerades bland annat att inga dubbelregistreringar skulle finnas med i resultatet.

Förvaltningens synpunkter

Resultatet av stadens räkning 2010 visar på 99 färre hemlösa än vid 2008 års räkning. I sammanfattningen presenteras andra större förändringar bland de hemlösa i Stockholm.

¹ En persons UNO-kod är uppbyggd på följande sätt: a) initialer för- och efternamn, b) födelseår, c) dagen personen är född (exkl. månad).

Det övergripande nämndmålet inom området hemlöshet är att minska antalet hemlösa i staden samt att tillhandahålla ändamålsenliga insatser för hemlösa. Nämnden har i detta arbete valt att prioritera barn och ungdomar och de som bor länge på akutboende/härbärge samt att öka antalet försöks- och träningslägenheter. Nämnden har också som mål att halvera antalet akut hemlösa under perioden 2008-2013.

Under de senaste åren har en mängd förändringar i arbetet med de hemlösa skett vilka alla har påverkat utvecklingen. Den hemlöshetsjour som startade senhösten 2008 har kraftigt minskat antalet s.k. direktintag (de hemlösa som går direkt till ett akutboende/härbärge) men fortsatt är det många som bor i denna mer akuta boendeform. Skillnaden är nu att alla har ett biståndsbeslut på sin placering och får därmed bättre tillgång till socialtjänstens insatser i form av en individuell planering. Fler akut hemlösa blir synliggjorda med hjälp av detta arbetssätt. Antalet individer som bor på akutboende/härbärge har däremot minskat de senaste åren.

Under perioden mars 2008 till april 2009 pågick projektet "Unga vuxna på härbärge", ett projekt där de unga 20-25 år både kartlades och fick stöd att komma vidare i andra bättre boendeformer. Under projektiden bodde 98 unga vuxna på akutboende/härbärge varav 85 deltog i projektet. Kartläggningen visade på en hel del intressanta fakta som beskrivs kortfattat i kommentarerna till årets räkning. Sedan mars i år driver nämnden ett nytt projekt, "Unga vuxna i hemlöshet" som omfattar alla i målgruppen 18-25 år som är hemlösa eller som riskerar hemlöshet. Fyra stadsdelsförvaltningar är knutna till projektet. Unga vuxna hemlösa har ännu inte minskat i antal, men de flesta har genom projekten fått mer och bättre stöd för att kunna lämna hemlösheten inom rimlig tid. Ett annat projekt som startar till hösten är "Utvidgat MUMIN- arbete (Maria Ungdom Motiverande Interventioner) 18-25 år" som tillsammans med polisen är i kontakt med och stödjer unga vuxna som är i riskzon att bli hemlösa.

Förvaltningen anser att det är rimligt att anta att staden över lång tid behöver driva ett intensifierat arbete med den yngre gruppen, inte bara i projektform. De unga står för en del av inflödet av nya hemlösa och om staden inte satsar tillräckligt på denna grupp är risken stor att de yngre hemlösa blir fler.

Under några år har även den äldre gruppen hemlösa uppmärksamats. Av årets hemlöshetsstatistik framgår att de äldre har minskat i antal. Halva gruppen är mellan 65 och 67 år, men så många som 28 personer är 75 år och äldre. De äldre bor dock i hög grad på stöd- och omvårdnadsboenden.

De senaste åren har Bostadsförmedlingen haft som mål att förmedla 300 försöks- och träningslägenheter årligen, ett mål de kunnat leva upp till de flesta år. I årets kartläggning framgår att det skett en rejäl ökning av antalet boende i träningslägenheter jämfört med räkningen 2008. Det framgår också att antalet boende i försökslägenheter har minskat något mellan 2008 och 2010.

Förvaltningen anser att det är av stor vikt att Bostadsförmedlingen fortsätter att ha som ambition att förmedla tillräckligt många försöks- och träningslägenheter. Den särskilda satsningen att få de privata fastighetsägarna att lämna fler lägenheter har varit gynnsam för stadens hemlösa. Det är viktigt att de privata fastighetsägarna även fortsättningsvis lämnar en större andel lägenheter till staden.

Resultatet av räkningen

I bilaga 1 presenteras resultatet av räkningen i olika tabeller inklusive kommentarer. I sammanfattningen längst fram i detta dokument ges en kortfattad beskrivning av resultatet samt de förändringar som skett sedan tidigare räkningar.

Bilagor

1. Tabeller med kommentarer.
2. Enkäten som distribuerades till samtliga stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa (SAF) m.fl. Totalt användes dock tre versioner av enkäten, 1) stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa, 2) Akutboenden och härbärgen, 3) Externa enheter som frivilligorganisationer och berörda landstingen.